

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELOFIZETESI ÁR:

Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
Félévre . . . 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő:

BITTERMANN SÁNDOR.

Kiadótulajdonos:

BITTERMANN NÁNDOR.

Hirdetéseket és nyiltéri közleményeket

a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők.
MEGJELEN MINDEN KEDDEN ES PENTEKEN.

A rombolás jegyében.

Zombor, augusztus 13.

A magyar államnak belső ellenségei mind vakmerőbben és vakmerőbben törnek államellenes céljaik felé.

A román nemzetiségi párt beszámolókat és ezekkel kapcsolatban gróf Andrássy Gyula belügyminiszter eddig még ismeretlen választójogi reformjavaslata ellen s az általános, titkos, egyenlő és községenkénti választás érdekében széleskörű és szenvedelmes agitációt rendeztet. A választójog reformja a lepel, mely alatt a legféltetlenebb magyargyűlöletet oltogatják a műveletlen tömegek lelkébe.

A pánszlávok fenn Turócszentmártonban a tót muzeum palotáját avatják fel nagy ünnepségek között fajrokonok küldötteinek részvételével. Az elhangzó beszédek azonban átszakítják a kultura tisztas takaróját s ami a felszakadt takaró alul pórén mutatkozik, az csupa izzó gyűlölet s fékevesztett izgatás a magyar állam egysége ellen.

A temesvári szerb püspöknek takaró sem kell igazi céljainak leplezésére. Nyilt pásztorlevélben tiltja el a gör. keleti szerb felekezeti iskolák fentartóit az iskolák külső falán magyar fölirat, belső falain a magyar cimer elhelyezésétől, mire az új népiskolai törvény kötelezte őket. A főszoigabiráknak pénzbírságokkal kell rákényszeríteni

az ellenszegülő iskolafentartó egyházközségekben a törvény és kormányhatósági rendelet tiszteletben tartására.

Sőt akiken a régi Schulverein áldása sem fogott, eddig békés s hazafias érzelmű németjeinket is kezdi elhódítani az osztrák keresztény szociálisták becsempészett maszlagja.

S ami szinte hihetetlen, az államalkotó s államfentartó magyarságba is éket igyekezik verni a balul értelmezett hazafy-fobiában szenvedő nemzetköziség szelleme.

Íme, így tépik, szakgatják az ezeréves magyar államot itt belül.

Ez azonban az államrontás érdemének csak az egyik fele. A másik fele még elszomorítóbb képet mutat.

Mind e gyűlölet, noha külön öncélok érdekében ontja a pusztító látát, a magyar állam egységének megbontására nemcsak egymással egyesül, hanem a rágalom és hazugság harsonájának állandó fúvásával a külföld félrevezetett jogérzetét is csatasorba állítja ellenünk.

S ez az aljas, rosszhiszemű, hamis információ imponáló határozottságával és állhatatosságával megejt olyan nagy szellemeket, mint Björnson és Tolstoj, meg olyan világhatalmasságot, mint a Times, viszont ezeknek tekintélye a rágalmazók iránt rokonérzést, a rágalmazott iránt pedig ellenséges érzést

kelt az egész művelt külföld szivében.

Buchinger Manók szavának hatását a nemzetközi szociáldemokrácia schaffhauseni kongresszusára nincs módunkban ellensúlyozni, mert hazafy szociáldemokrata az igazság megismertetésére nem akad s ha akadna, akkor tirkos burzsoának tekintenek s nem hinnének neki.

Ellenben a félrevezetett vagy rosszindulatu Björnsonok s Times-ok ellen lehet fellebbezni a művelt külföld igazságszeretetéhez és jobb belátásához.

Ha a közös külügyminiszter sajtóirodájára érthető okoknál fogva nem vállalkozik az igazság szolgálatára, úgy kell szervezni a magyar királyi belügyminisztérium sajtóirodáját, hogy képes legyen nemcsak esetleges támadások visszaverésére, hanem a magyar állam jogos érdekeinek épp oly állandó és következetes szolgálatára a külföld előtt sajtóban, röpiratokban és könyvekben, amily állhatatos ellenségeink agyonrágalmazása előtte.

Mert a belső hazaellenes mozgalmakat visszaszoríthatjuk az állami hatalom eszközeivel, de a külföld rokonérzését, amelyre pedig nemzeti államunk épületének teljes kiépítésében nagy szükségünk van, semmiféle állami hatalom vissza nem szerzi soha.

VILLANYCSILLÁROK
GYERMEK-
K O C S I K
JÁTÉKOK
DISZMŰÁRUK

A közeledő iskolaév alkalmából ajánlunk:

FIU- ÉS LEÁNYFEHÉRNEMŰEKET,
HARISNYÁKAT, KALAPOKAT stb.
NAGY VÁLASZTÉKBAN! MÉLTÁNYOS ARON!
PORCELLANEDÉNY ÉS GRAMMOFONOK
KIARUSITTATNAK.

GOLDFÁHN SÁNDOR és FIA
ZOMBOR, KOSSUTH-U.
A KÜLÖNLEGESSÉGI
TÖZSDE MELLETT.

Rinek van joga élni?

Goethe, a nagy német költő, hogy jellemezze a társadalmi osztályok közti egyenlőtlen vagyoneosztást, maró szarkazmussal mondja, hogy „élni csak annak van joga, akinek valamije van”. Az ő idejében azonban még csak nem is sejtették, hogy ez az igazságtalanság még fokozható is. Pedig az egy évszázad előtt legrosszabbaknak tartott viszonyok mennyire rosszabbodtak még tovább és rosszabbodnak folytonosan, szünetlenül. A tőke mind szűkebb körre szorul, a társadalom két nagy főklasszisa: a nyuzók és a kiszípolozottak között az aránytalanság rohamosan nő, még pedig úgy, hogy mind kevesebb lesz a vagyonos ember és mind több a szegény, ellenben a vagyoni kiváltságosok egyre halmozódó tőkékkel tömik tűzmentes pénzszekrényeiket.

Régi dal ez, refreinje pedig: a kivándorlási vágy! Ezt a nagy, az ország gazdasági, sőt hatalmi erején is fájó sebeket ejtő bajt immár mint elkerülhetetlen rosszat, fájdalmat, megszoktuk már türelmesen viselni s míg csendesen elmélázunk a bajon vagy megadással olvassuk, hogy néha napján valami szaktanácskozás vagy rendelet és intézkedés minő szépen hangzó, de tényleg soha teljesebbbe nem menő kívánságokat vet fel, melyeknek célja volna a kivándorlást némileg korlátozni, azalatt az élet maga drámai leleményességével egyszerre közbeszól s azt mondja: most egy időre beszüntetem a kivándorlást. Ehelyett legyen visszavándorlás!

A viszonyokat azonban teljesen félreismeri, aki azt hinné, hogy most már a tömeges visszavándorlással teljesen lekerült volna a kivándorlás kérdése a napirendről. Sőt ellenkezőleg! A kivándorlás megcsappanása és a visszavándorlás csak időleges jellegű. Amerikában néhány hónap előtt gazdasági pangás állott be, mely már is

szűnőfélben van, ezért — munka híján — vándorolnak vissza véreink, ujabban még azért is, mert az elnökválasztás előkészületei is kedvezőtlenül befolyásolják az amerikai gazdasági viszonyokat s ennek következtében az ipari munkát is. A foglalkoztatás hiánya azonban, ismételjük, csak ideiglenes. Csakhamar ismét rendes kerékvágásába fog visszazökkenni Amerika élete és előről kezdődik a kivándorlás. Ne bizzunk abban, ne áltassuk magunkat azzal, hogy kevesebb lesz a kivándorlók száma. Idehaza csak keserves csalódás, az inség fogcsikorgató ábrázata várja a szegény, keze keresetéből élni kénytelen munkást.

De nem szándékunk ezuttal az untilg kimerített kivándorlási kérdést újra megbeszélni. Csak ráakarunk mutatni arra a lelketlen elbánásra, amelyben az élete fentartásáért kinlódó, szegény kivándorlót részesítik a kincsekben duslakodók.

A hajózási társaságról van szó, amely az állam jóvoltából kizárólagosságot kapott, megfelelő, sőt busás támogatás mellett, hogy válogatás nélkül összeharásolhassa a szegényeknek verjejtékes munka révén szerzett filléreiből a maga millióit. Egy fővárosi napilap annak idején megdöbbenő, szívet facsaró képet festett arról, hogy az Adriamagyar tengerhajózási részvénytársasággal összekötésben álló és kivándorlóinknak Amerikába való szállítására egyedül jogosított „Cunard” hajóstársaság mily kiméletlenül bánik a fedélzeti utasokkal, kiket kizárólag meggazdagodásuk eszközeként tekint. Elhelyezésök, ételmezésök — kómisz, szidják, lökdösi őket, s a modern közlekedést esuffá tevő utasok annyi kínzásnak vannak kitéve, hogy többen az uton belehalnak, mások meg megőrülnek.

Mindez állami fenhatóság alatt történt! Tudták róla már régóta a mértékadó körök is, hogy baj van a kréta körül. Az utolsó időkben maga a jeles társaság is felnyitotta a szemüket, annyira a harácsolásra adta magát. Baj is az, ha néhány emberrel több

hal meg, hisz ez mindannyiunk közös sorsa, azért meg épen nem kár, akinek úgy sincs joga élni, mert nincsen semmije.

Az uszó kinzó kamarák elleni felzudulást reméljük, meg fogják hallani a magasabb szférákban, vetőt kiáltanak az embertelen bánásmód ellen, melyet kapzsiságuk kielégíthetése végett tanúsítanak a kiméletet nem ismerő nyuzók, ha majd Amerika gazdasági életének újabb nekilendülése újabb kivándorlásra fogja csábítani munkás népünket.

H i r e k .

A király Budapesten. A király, aki 1907. tavasza óta nem volt Budapesten, a jövő hónap végén a fővárosba jön, ahol hosszabb időt tölt. A király ugyanis a mult esztendőben és az év elején is huzamosabb ideig beteg volt s alig mozdult ki Schönbrunnból és Bécsből. Az eddigi terv szerint a király a dunántuli nagy hadgyakorlatok befejezése után, szeptember 20-án, Veszprémből egyenesen Budapestre megy és a delegációk ülésese alatt ott fog tartózkodni, közben azonban rövid időre Gödöllőre is kimegy.

Slöjd-kiállítás. A vármegyei általános tanító-egyesület folyó évi közgyűlését augusztus hó 30—31. napján „slöjd” (kézimunka) kiállítással Zomborban fogja megtartani.

Női kereskedelmi tanfolyam Zomborban. Mártonffy Márton udvari tanácsos, iparoktatási főigazgató az idei iskolai évre is megadta az engedélyt a női kereskedelmi tanfolyam szervezésére. A tanfolyam szeptemberben nyílik meg s arra már most elfogad előjegyzéseket a tanfolyam igazgatója, Novákovits Izidor, vagy a felső kereskedelmi iskola bármely tanára a felső kereskedelmi iskolában naponként d. e. 9—10 óráig. A beiratási díj 10 kor., az évi tandíj 120 korona.

Szent István ünnepély Ujverbáson. Az ujverbázi községi Park-egyesület az ifjuság közreműködésével e hó 23-án, vasárnapon nagyszabásu ünnepélyt rendez, melyre lázasan folynak az előkészületek. Az ünnepély, mely délután 4 órakor impozáns felvonulással kezdődik, gazdag lesz változatos műsorával. Beléptidj 30 fillér, gyermekeknek 10 fillér.

A „BÁCSKA” TÁRCÁJA.

Szerettetek engem.

Szerettetek engem,
Amikor daloltam,
Szerettetek engem,
Amikor kacagtam.
Most, hogy faj a szívem,
Szomorú a lelkem,
Senki sem néz felém,
Senki sem szán engem.

Dalba öntöm bumat,
Pengetem a lantot,
Az se zengi most már,
Azt a régi hangot . . .
Az is oly busan szól,
Vig dala feledve,
Mint hogyha zokogna,
Mint hogyha temetne.

R. Ruttkay Emma.

Öt nap a Prenj-hegységben.

(Folytatás.)

Az országutat hamarosan elhagyjuk, hogy balfelé kanyarodva a Narentán keresztül vivó vasuti hidon még a vonat jelzése előtt

átjussunk, mert különben soká kellett volna ott vesztegelniünk. A tulsó oldalra érve felkapaszkodunk az alagutal átúrt gerinere s amint *Lug* falunál vagyunk, feltűnik előttünk az ígért földje: a Prenj hatalmas gerince.

Alföldi ember vagyok; innen-onnan már benszülött bácskainak is képzelem magam; nálunk legfeljebb a *Telecska* zárja el a kilátást, vagy a Duna-partról a szerémi vagy baranyai *hegyeket* bámuljuk meg, őszintén szólva, egy kissé furesn éreztem magam, előttem látva azt a meredek, szakadékos, felső részében teljesen kopár, mélyedéseiben hóval kitöltött hegyláncot, melynek két kiemelkedő csúsa közt lévő hágon akartunk átjutni a hegység belsejébe.

Majd csak átesünk ezen is!

Innét azonban a hegységnek csak a tetejét láttuk. Hogy az egész hegytömeg szemünk elé kerüljön, fel kellett másznunk a *Tanko Brdo* nevű 454 m. magas hegyre, mely elválasztja a Narenta völgyét a Biela-patak völgyétől. Lovainkat a podgyással ide nem vihettük magunkkal, mert ide csak kecskék és pásztorok járnak fel: ezért a podgyaszt a lovakkal előre küldtük a Narenta völgyébe Prenj vasuti állomáshoz, ahol este találkozunk és éjjelezünk; magunk meg három törökkel, akik csak a fényképező gépeket vitték, neki indultunk az első próbamászásnak.

Délután 4 óra. Égető nap, melynek

sugarait a kopár mészköszikla még forróbbá teszi. A hegyoldal alsó részében csak bozótok vannak, melyek nem adnak árnyékot s az ugynevezett utat törmelék borítja, mely minduntalan kikivánczik lábunk alól.

Lassan megyünk, mert a bácskai lábainak és tüdőnek előbb egy kissé hozzá kell törődni a szokatlan munkához. Minduntalan felhangzik Simonovič doktor *lagano* vezényszava, melylyel a kecske-könnyedséggel előre törtető török vezetőt fekezi. A hegytetőhöz közeledve, erdőbe jutunk; igaz, ritkás erdő, de némileg mégis véd a forró napsugarak ellen. Fenn vagyunk; vissza nézünk a megtett meredek utra s örvendünk azon, hogy a *kóstolón* túl vagyunk.

Kiérünk az erdőből s ime, itt van egész fenségében a hegylánc, amely után vágyódunk. A Biela és a Glogosnica völgyéből csaknem egész meredeken emelkedik föl a hegység, mely a nap sugaraitól megvilágítva s a felette uszkáló felhőktől megkoszoruzva, igazán fenséges látványt nyújt. Fotografálni! ez a jelszó s mikor ezzel készen vagyunk, leheveredve bámuljuk azt a hatalmas panorámát, amely élénk táru.

Azonban még nagy utat kell tennünk, amíg éjjeli tanyánkhoz érkeznünk. Neki indulunk hát és leereszkedünk a Biela völgyébe, hogy annak mentén jussunk célunkhoz. Aki

Eddigi egyesül István egybek verseny összeál 3 órak nőz a színó folyam titeli á tenorist dani d technik működé igen va R á c z s c h a l B á r d és Mar Ellike s közönsé hívja a — Kül Kezdeté lokról a kodik. **A**

mány tanítóeg Szabadk vasárnap iskoláép tartja r Országos 21-én E ben tár Bizottsá díjtörvé képviselt 2. Az „személyi keresésc tanítóegy sorozatár jelölése. elnöki fe és javas „Czirfusz mint a s szobaalap intézkedé A választ fogja az nak ugyan des ülésé a f. évi szágos ip lésé“-hez

nem prób kedés sok kodás. T szolgáltat kezteben azt pótoln forrás-viz lehullott csorgott a kerülnek s felüdülv feltekinve ség szesz

Keri temben: a utat egy á innenső é egy-egy v vel át leh uton folyt

Ezek választana földek azo holdas gaz kellene fe kövek köz termőföld, melésére k lehet itt bulna: a r ják még r

Szent István napi mulatság.

Eddigi szokásához híven a polgári kaszinó egyesület folyó hó 20-án védszentje — Szent István napján tekeversenyyel és táncal egybekötve kabaret-előadást rendez. A tekeverseny díjai igen értékes darabokból van összeállítva. A tekeverseny kezdete délután 3 órakor lesz. Különös érdekességet kölcsönöz a rendezendő mulatságnak, hogy a kaszinó vezetőségének sikerült a „Slöjd” tanfolyamon levő tanítók közül Poppov Bogdán titeli állami iskolai tanítót, a kitünő hangu tenoristát és Farkas Ferenc tanítót, a bezdáni dalárda karmesterét, elismert és szép technikával rendelkező zongorajátékos közreműködésre megnyerni. A hangverseny műsora igen változatos lesz. Közreműködnek még Rácz Mica kisasszony egy műdallal, Marschall Béla egy ódával és egy balladával, Bárdos Ármán egy műdallal, Major József és Marschall Béla egy kettőssel, Wolf Elike spanyol táncot lejt stb. A város közönségét a mulatságra ez uton is meghívja a rendezőség. — Belépő díj nincs. — Külön meghívók nem lesznek kibocsátva. Kezdeté esti fél 9 órakor. Ételekről és italokról a kaszinóegyesület vendéglőse gondoskodik. Étkezés étlap szerint.

A tanítóegyesület választmányi ülése.

A vármegyei általános tanítóegyesület rendes választmányi ülését Szabadság f. évi augusztus hó 16-ik napján vasárnap délelőtt 9 órakor a központi városi iskolaépületben a következő tárgysorozattal tartja meg: 1. A Magyarországi Tanítók Országos Bizottságának f. évi augusztus hó 21-én Budapesten megtartandó közgyűlésében tárgyalás alá kerülő: a) „Az Országos Bizottság újjászervezése”, b) „A tanítói nyugdíjtörvény revíziója”, c) „A tanítók parlamenti képviseltetése” című tárgyakra javaslatétel. 2. Az „Eötvös-alap” közgyűlése elé kerülő személyi változások tárgyában érkezett megkeresések fölötti intézkedés. 3. A vármegyei tanítóegyesület közgyűlésének napja, tárgysorozatának megállapítása és az előadók kijelölése. 4. A tanítótestületekhez intézett elnöki felhívás folytán bekerült indítványok és javaslatok fölötti határozathozatal. 5. A „Czifrusz Ferenc”-féle szobaalapítvány, valamint a szervezés alatt álló „Gräff Nikáz”-féle szobaalapítványra beérkezett kérvények fölötti intézkedés. 6. Folyó ügyek, indítványok. — A választmány ezzel kapcsolatban tárgyalni fogja az „Iparos tanonciskolai szakosztály”-nak ugyanezen alkalommal megtartandó rendes üléséből áttett javaslatait s megállapítja a f. évi augusztus 22-én megtartandó „Országos iparos tanonciskolai tanítók közgyűlése”-hez ennek tárgysorozatára vonatkozó

szakosztályi előterjesztéseket. — A „Czifrusz Ferenc”- és Gräff Nikáz”-féle szobaalapítványok elnyerésére igényt tartó tanítók, tanárok és tanüggyel foglalkozók kérvényei augusztus hó 15-ig még mindig beküldhetők az egyesület elnökségéhez.

Esküvő. Páthy Sándor kir. j. jegyző e hó 10-én délelőtt vezette oltár elé Schmidt Jenny kisasszonyt, Schmidt Gusztáv nyug. alezredes leányát.

Szent István ünnepély Óverbászán.

Óverbász közsege az „Óverbázi Ifjusági Társaság” közreműködésével folyó évi augusztus 16-án az „Erzsébet-liget”-ben — az országos gyermekvédő liga javára — Szent István ünnepélyt rendez. A gazdag műsor a következő: **Augusztus 15-én:** 1. A kolozsvári „Összhang” dalegylet fogadása az újverbázi pályaudvaron délután 2-57 órakor. — Fogadó bizottság: Kiss Gyula elnök vezetésével a rendező ifjuság. A dalegylet elénekli a jellegét, mely után Kiss Gyula elnök üdvözl. 2. A vendégek elkísérése kocsikra az óverbázi „haladókörbe”, ahol zászlójukra az elismerés és tisztelet jeléül a felkért koszorúleány díszes szalagot köt, miután Lotz Kabos ifj. elnök üdvözlő beszédet mond. 3. A vendégek szállásadóikhoz elkísértetnek. 4. Este 8 órakor ismerkedési estély Bechtoldt Keresztély vendéglőjében. — **Augusztus 16-án reggel:** A dalegylet a közsegháza tanácstermében gyülekezik s fél 10 órakor az ág. hitv. evang. templomba vonul, ahol az istentisztelet folyamán énekel. — **Délután:** 4 órakor találkozás a „haladókör”-ben, azután testületi kivonulás az Erzsébet-ligetbe, ahol a szabadban a következő program gyönyörködött: 1. 5 órakor: Liliputi lakodalom nászutazással. Rendezik: Korbai Tinike, Lotz Kabos és Reppert Frigyes. 2. Fél 6 órakor: Szerb lakodalmi fölvonulás. Rendezik: Stefanovity Milán és Kalugyerszki Milán. 3. Háromnegyed 6 órakor: Ruthén lakodalom. Rendezik az Abodics testvérek. — **A nyitott szinköbön:** 1. 6 órakor: Hamis tanu. Melodráma. Előadja Bétsch Henrik, zongorán kíséri Moór Elemér. 2. 6-10 órakor: „Rundgesang”. Éneklő az óverbázi újonnan alakult dalárda. 3. 6.20 órakor. Hubay: „Mazurka”. Duett. Előadják hegedűn és zongorán Moór Oszkár és Moór Elemér. — **Augusztus 16-án este:** 8 órakor a zárt szinkörben a kolozsvári „Összhang” dalegylet programja: 1. a) Farkas Ödön: „Jelige”. b) Szöllősy Attila: „Főti dal”. 2. Méder M. Népdalegyveleg: „Ha meghalok...” 3. Kjerulf: „Hardangeri nászut”. 4. Méder M.: „Zug az erdő...” 5. Huber: „Őseink emléke”. 6. Beschnitt: „Ossian”. 7. Lányi: „Régi nótá”. 8. Genée R.: „Párizsi ifjak”. 9. Szent Gáli:

Népdalegyveleg: (Fehér galamb...) 10. a) Lavotta-Hoppé: „Reményhez”. b) Festetich: „Árvalányhaj...” 11. Huber: „Nem nézek én...” 11. Hoppé: „Nem marad a piros rózsza...”

Gyászhir. Mint részvétellel értesülünk, özv. Horváth Józsefné sz. Scultéty Janka, életének 70-dik évében végelgyengülésben elhunyt. Az elhunytban dr. Horváth Ákos, budapesti kir. ügyész és jeles zeneszerző és Kovácsics Cézár zombori törvényszéki bíró neje sz. Horváth Irma edes anyjukat gyászolják. A család a következő gyászjelentést adta ki: Alulírottak fájdalmas szívvel tudatjuk, hogy forrón szeretett jó anyánk, testvérünk, anyósunk, illetve nagyanyánk özv. Horváth Józsefné, szül. alsólehotai és szopori Scultéty Janka életének 70-ik évében, folyó évi augusztus hó 12-ik napján, a halotti szentsegek ájtatos felvétele után végelgyengülésben elhunyt. Drága halottunk földi maradványait folyó évi augusztus hó 13-ik napján délután 5 órakor kísérik örök nyugovó helyére. Lelke üdvéért az engesztelő szentmise folyó hó 14-ik napján délelőtt 8 órakor lesz a zombori róm. kath. plébániatemplomban. Zombor, 1908. évi augusztus hó 12-én. Néki nyugodt pihenést és boldog föltámadást adjon az Ég! Nekünk pedig szíve szeretetének soha el nem muló emléke adjon vigasztalást! Rétháti Kovácsics Caesarné, szül. Horváth Irma és dr. Horváth Ákos kir. ügyész, gyermekei. Özv. petői Szutrély Lipótné szül. Scultéty Leopoldina, Nádas Sándorné szül. Scultéty Mimi, özv. töreki Töreky Gáborné szül. Scultéty Vilma, Scultéty János, Scultéty László, János Boldizsárné szül. Scultéty Ilona, testvérei. Dr. Horváth Ákosné szül. szentannai Dobák Berta, menyé. Dr. Kovácsics Caesar kir. törvényszéki bíró, veje. Ifj. Kovácsics Caesar, Kovácsics Erna, ifj. Horváth Ákos, Horváth Tiborc, Horváth Levente, Horváth Melinda, unokái.

Bohém-estély. A bajai céllövész-társulat f. hó 15-én, 16-án és 20-án díjlövészetet, díjtekézt és táncal egybekötött bohém-estélyt rendez. Belépődíj nem tagok részére 2 korona.

Lázadás a kórházban. A szabkai közkórház bujakóros osztályában a betegek nincsenek megelégedve a kosztal. Tegnapelőtt pedig valósággal fellázadtak, mert kávé helyett rántott levest kaptak reggelire. Mikor a kezelő orvos belépett a terembe, a betegek szidalmazni kezdték, durván rátámadtak, majd pedig kidobták az ápolóval együtt. A rendőrség lépett közbe, amely lecsillapította a lázangókat és aztán a két főkolompóst, akik a lázadást szervezték, letartóztatták és átkísérték a rabkórházba.

nem próbálta, nem hiszi el, hogy a leereszkedés sokkal fárasztóbb, mint a felkapaszkodás. Térdeink már majd megtagadták a szolgálatot. A nagy meleg és fáradtság következtében sok vizet vesztettünk, jó lett volna azt pótolni: jól esett volna egy kis üdítő forrás-vizet inni. Végre találtunk forrást: egy lehullott falevélről szép, vékony sugárban csorgott alá a kristálytisza hideg víz. Előkerülnek a zsebből a lapos poharak: iszunk s felüdülve folytatjuk tovább utunkat felfeltekintve és bámulva az előttünk levő hegység szeszélyes alakzatait.

Kerítést nem igen ugráltam még életemben: arra is rákerült a sor. Egyszerre az utat egy ágakból font kerítés keresztezi, s az innesső és tulsó oldalon neki van támasztva egy-egy vastagabb faág, amelynek segítségével át lehet mászni, hogy a tovább haladó uton folytathassuk utunkat.

Ezek a kerítések már szántóföldeket választanak el egymástól. De milyen szántóföldek azok! Azt hiszem, egy bácskai ezer holdas gazda sirva fakadna, ha földjét ezzel kellene felcserélnie. Ökölnyi és fejnagyságu kövek között húzódik meg a vörös agyag termőföld, amelyek a zab és kukorica termelésére kényszerítenek. Vas ekével nem is lehet itt szántani, mert az menten elcsorbulna: a régi, özönvíz előtti faekét használják még most is. S ezt a nyomorult földet

is hogy féltik, hogy védik. A lejtős oldalon a kövekből falat készítenek, hogy a lezuduló eső még azt a kevés termő talajt is el ne vigye.

Egyre-másra ugráljuk át a kerítéseket s végre lejutunk a Biela partjára. A vad patk hatalmas szikladarabokat hozott magával a hegyekből s azokat szépen lekoptatta, kigömbölyítette Vig csobogással halad a kövek között, majd mérges morajlásra fakad, ha a nagyobb kődarabok utjában akadályozzák. Nincs itt folyammérnöki hivatal, mely a víz útját szabályozná s a veszélyeztetett pontokat mérnöki szaktudással megvédené. A nép itt magától eszelte ki azoknak a sarkantyuknak az építését, melyek a víz sodrát eltérítve megóvják a szomszédos termőföldet az elmosástól. Ezek a sarkantyuk kör vagy tojásdad alakú röszkerítések, melyeknek belsejét hatalmas kövekkel hordják meg, s ugyancsak nagy erőnek kell annak lenni, amely ezt elpusztítsa.

A völgy lassankint sötétedik, de annál szebben tűndökölnek a Prenj csucsai. A lenyugvó nap sugarai rózsaszínre festik a magasba nyuló sziklaóriásokat, amelyek még akkor is kacérokodnak a fáradt égi vándor utolsó sugaraival, mikor mi már félhomályban haladunk előre. Felejthetetlen szépségű kép.

Helyben vagyunk. Találkozunk előre

küldött podgyászunkkal s bemegyünk Prenj vasuti állomásra, hol egy szoba van az állomás épületben a turisták számára fentartva. Csak egy vasuti altiszt van itt, aki az egész szolgálatot ellátja. Kérdezzük, van-e valami ennivaló: nincs; van-e bor vagy sör: nincs. Hát friss ivóvíz van-e? Van. Ez kell a magyarnak. Törökjeink leszedik a lovakról a málhát s Velia, a Frenden-Führer, akinek kötelessége a kiszolgálás is, behozza a magunkkal hozott hideg sülteket. Falatozunk. Az étel a nagy fáradtság miatt nem igen ízlik, annál jobban az ital, a kitünő, friss ivóvíz, melyből nem is olyan nagy idő alatt hárman négy litert kebeleztünk be s egyhangulag állítottuk, hogy *nincs jobb ital a viznél.*

Lefekvésre gondolunk, de csak egy ágy van a szobában. Behoznak két padot, rátesznek matracot, kész a másik ágy; a harmadik ágyat a földön vetik. Meg vagyunk ezzel is elégedve: holnap, ki tudja, hogyan leszünk. Kint törökjeink már alusznak. Az állomás előtt, lent a mélységben a Narenta ostromolja a sziklákat. Dühös zugása felhallatszik, de mire hozzánk ér, altató morajja gyengül, mely fáradt tagjainkat csakhamar álomba ringatja.

(Folyt. köv.)

Allatorvosok mozgalmá. A községi és körallatorvosok helyzete jelenleg az összes köztisztviselők között a legrosszabb. Az 1908. évben az állategészségügy államosítása alkalmával, körülbelül az összes akkoriban közszolgálatban álló allatorvosok állami szolgálatba léptek s így helyzetük elég türethetőkép alakult. Ez idő óta 8 év telt el. Évente körülbelül 240—50 ifju allatorvos hagyja el a főiskolát — mindannyian érettségi előképzettséggel s 4—5 esztendei erős egyetemi tanulmányokkal rendelkeznek. Az állami létszám pedig 1908. óta betelt, így az azóta végzett harmadfél száz modern fiatal munkaező rosszul rendszeresített községi szolgálatba kerültek. Hazánkban jelenleg felannyi körallatorvosi állás van rendszeresítve, mint a mennyire szükség volna. Egy-egy községi körallatorvos fizetése 100—500 forint között változik. Ennek fejében a folyton növekvő hivatalos teendőket díjtalanul kötelesek elvégezni. Beteglátogatás díja 10—40 krajcár között mozog s a községi allatorvosok közegészségileg legfontosabb funkciója a husvizsgálat ellátásáért darabonként 5—40 fillér működési díjat kapnak. Legutóbb a földmívelésügyi miniszter a husvizsgálatot körrendeletileg rendezte. A vizsgálat szigorításával és ellenőrzésével rendkívül munkatöbblet jár — a községi allatorvosok husszenle díját azonban nem rendezte. A pótrendeletben felszólítja ugyanis a községeket, hogy a díjakat a végzett munkát megillető mértékben állapítsák meg — imperative azonban nem rendelkezik. Az immár tarthatatlan helyzet szanálása céljából folyó évi szeptember hó 25-én összejönnek Budapesten hazánk községi, városi és körallatorvosai, hogy a Helyhatósági Allatorvosok Országos Szövetsége által rendezett országos kongresszuson előadják összes sérelmeiket. A gyűlés után az egész kongresszus, mint monstre deputáció vonul a miniszterelnök, földmívelésügyi és belügyi miniszterek elé, honnan a parlamentbe vonulva, adják elő sérelmeiket.

Kabaré Hódson. Az apatini vegyes énekkar („AVE“) f. hó 19-én a hódsoni közönség meghívására a Tulipán-szálló összes helyiségeiben a lilomosi tűzkárosultak felségélyezésére kabaret-estélyt tart. Belépődíj 1 korona 20 fillér. Kezdeté pont fél 9 órakor. Műsor: 1. „Prolog“ gal Schmausz Dezső megnyitja az estélyt. 2. „Induló“, éneklé az „AVE“. 3. „Szerelmi kettős“, előadják a Stefán testvérek. 4. „Bekvártélyozás“, Tessényi B. k. a. magánjelenete. 5. „Népdalok“, éneklé az „AVE“. 6. „A levél“, Benzinger J. k. a. magánjelenete. 7. „Kuplé“, előadják Schmausz Dezső. 8. „Rákóczi-induló“, zongora és zenekísérettel éneklé az „AVE“.

Jubileum. Gácsér Béla adai róm. kath. tanító folyó hó 5-én ülte meg házasságának és tanítói működésének 25 éves évfordulóját. A jubileum napján Böde József s. lelkész újból megáldotta a frigyet, amelynek végeztével a jubiláns otthonában családias lakoma fejezte be a kettős évfordulót.

Sütemények papirban. Minden valamire való vidéki városkában megszüntették már azt az eléggé el nem ítéhető rossz szokást, hogy a közönség a vendéglőkben és kávéházakban a süteményeket össze-vissza tapogatja. Városunk azonban még mindig nem gondolt az ilyen intézkedések megtételére. Pedig egyik régi óhaja ez a közönségnek s annál hatásosabban parancsolja a közegészségügy is. Az ember minden nyilvános helyen undorral fordul el a végigtapogatott, összetört süteményektől, melyek annyi idegen kézben szenvedtek már, míg valaki kénytelen-kelletlen elfogyasztja. A rendőrség minden nagyobb megerőltetés nélkül kiadhatná a rendeletet, hogy az egyes süteménydarabokat papirba becsomagolva tegyék a vendégek elé.

Népiünnepély. A zentai önkéntes tűzoltó-testület és a zentai összes szervezett munkások könyvtárak alapja javára e hó 20-án délután fél 4 órakor a népkertben népiünnepélyt, este fél 9 órakor pedig a tűzoltó lakatya épületében táncvigalmat rendeznek.

A zombori magán polgári leányiskola folyó évi november hó 1-ig csak ideiglenesen lesz a Párisi-utcai Kocik-féle házban elhelyezve; november 1-én az e célra teljesen átalakított Flórián-utca 14. sz. házba költözik, ahol állandó otthona lesz.

Tanítók esküje. A szabadkai külterületi elemi iskolák tanítói, akiket a tanyai iskoláknak állami kezelésbe vételével állami elemi iskolai tanítókká nevezett ki a közoktatásügyi miniszter, a napokban tették le F a r a g ó János tanfelügyelő kezéhez a hivatali esküjüket.

A harmincadik évforduló. Harminc éve magyar fegyverek ontották odalent Bosznia hegyvidékein a bosnyák vért, harminc éve, hogy beklyóba verték egy parányi nép szabadságát, függetlenségét. — Éppen ezért az okkupáció sohasem volt a magyar nemzet előtt kedves. A magyar szabadságérzete, a népjogok iránti tisztelete mindig lázongott a boszniai hadművelet ellen. De Ausztria sötét céljainak kellett ez a véres háború, melyen annyi magyar vitéz hullott el, csak azért, hogy az osztrák hatalmi gögje beteljen. És hogy most elérkezett ennek az okkupációnak harminc éves évfordulója, hát bizony szomorú jubileum ez. Nem is ülök meg sehol, csak legfeljebb az okkupációban résztvevő bajtársak jönnek össze annak megemlékezésére, hogy mily nehéz és véres napokat éltek át 1878-ban ismeretlen vidéken, ezer gyilkoltól kísérve, felbolygatott vad nép dühével szemben.

Kugliverseny. A kedvezőtlen időjárás miatt mult vasárnapról elhalasztott tekeversenyt e hó 16-án (vasárnap) délután 3 órakor tartják meg a zombori függetlenségi pártkör kerthelyiségében. A versenyen vendégek is részt vehetnek. A versenyzők között négy értékes díj kerül kiosztásra.

Dalestély. A bezdáni olvasóköri dalárda f. hó 20-án, Szt. István napján, saját alapja javára, a Dobos-féle vendéglőben levő összes helyiségeiben táncvigalommal egybekötött dal- és zeneestélyt rendez. A dalestély műsora a következő: 1. Magyar király induló. Férfikar Huber K. tól. Éneklé a dalárda, zongorán kíséri Bachrach László. 2. Kakasülön. Monológ Gabányi Árpádtól. Előadja Nagy Jenő. 3. Az első csók. Dalkeringő Bertha-Huberttől. Éneklé L a z a r o v i t s Mariska k. a., zongorán kíséri Bachrach László. 4. Grand Valse. Chopintól. (op: 42.) Zongorán előadja Bachrach László. 5. A szerenád. Magánjelenet Makai Emiltől. Előadja Dora Karolina. 6. Valentin imája. Ária Gounod „Fauszt“-jából. Éneklé J á m b o r Béla, zongorán kíséri Bachrach László. 7. A falusi kisleány Pesten. Költemény Czuczor Gergelytől. Elmondja J á m b o r Elza k. a. 8. A komikus. Magánjelenet Kürthy Emiltől. Előadja Klein Imre. — Az előadás után tánc lesz. Belépődíj személyenként 1 korona 40 fillér. Kezdeté este 8 órakor.

A baja—bátaszéki vasut építése. A baja—bátaszéki vasut és a hajai vasut hid építése gyorsan halad előre. A vasuti töltés Bátaszéktől—Bajáig már csaknem teljesen elkészült, a talpfákat és a sziniket is lerakták már a vonal legnagyobb részén. Négy hidat építettek az ártéren át, az egyik harminc, a másik négy, a harmadik kilencven és a negyedik 150 méter nyílású. Ezek a hidak szintén készen állanak. A dunai vashid hossza 280 méter, tehát jelentékenyen hosszabb, mint a budapesti összekötő vasuti hid. Valószínű, hogy a pályát már 1909. május havában átadhatják a forgalomnak.

Pénzverés és pénzforgalom. A hivatalos lap tegnapielőtti számában közlést tesz az állami számvevőszék a folyó év II. negyede végeig vert, forgalomba bocsátott és készletben maradt fémváltópénzek álladékaról szóló kimutatást. E kimutatás szerint ebben az évnegyedben 4.374.390 darab husz fillérest és 5.790.189 darab két fillérest vertek összesen 990.681 K 78 fillér értékben; forgalomba bocsátottak pedig 2800 darab öt koronást, 4.380.274 darab husz fillérest, 3.928.178 darab két fillérest és 21.000 darab egy fillérest, összesen 968.828 K 36 fillér értékben. Ezzel

és a már korábban forgalomba bocsátott és a főkémlőhivatalnak átadott érmeikkel együtt eddig összesen kiadott a pénzverde 4.441.981 darab öt koronást, 60.037.330 darab egy kor., 64.609.084 darab husz fillérest, 72.051.117 darab tíz fillérest, 315.559.077 darab két fillérest és 77.511.208 darab egy fillérest, egészben véve 109.460.457 K 12 f. értékben. A pénzverdénél készletben maradt a husz filléresekből 3775 darab, a két filléresekből 8.004.384 darab és az egy filléresekből 528.200 darab. Az öt és egy koronásokból, valamint a tíz filléresekből készlet nincs.

Ez is kortes dal. A péterrévei plébánosválasztásra úgy készülnek a polgárok, mint valami zajos követválasztásra. Vagy talán még annál is jobban, mert az asszonyok is erősen követelik és azt kívánják, hogy az ő óhajuk teljesüljön. Jaj annak a hitközségi képviselőnek, aki nem úgy kíván szavazni, a hogy ők elgondolták! Legujabban már kortesnóta is született a Kossuth-nóta dallamára. A kortes dalt Molnár Máttyás szerette és kinyomatva több ezer példányban forog közkezen. Ma már kicsi-nagy danolja is a nótát és ha nótával lehet bevenni várat, azaz ha nótával lehet választani plébánost, úgy biztosan az lesz a péterréviek papja, akiről a nóta egyik szakasza így szól:

„Ki volna méltóbb e kegyre:
Tiszteendő Drozdik Imre,
Mindnyájunknak jó földije,
Lelkünknek hű, gondos őre.
Erte el-re!“

A jó péterréviek úgy el vannak ragadtatva e kortesnóta költői szépségétől, hogy Molnár Máttyás költő urnak valószínűleg a falu végén lovasszobrot fognak felállítani.

A jövő zsidóország. A cionizmus célja Palesztinába, a régi zsidóországba zsidókat telepíteni mindenünne s esetleg új zsidóországot létesíteni. Herzl dr., a mozgalom elhunyt főapostola, e részben sokat tárgyalt Abdul Hamid szultánnal, mindig eredmény nélkül. A szultán nem akart államot az államában mert attól tartott, hogy akármilyen szerény autonómiát ad is Palesztinának, idővel önálló zsidó országgá fogná magát kinőni s így az európainál is jobban feltett ázsiai török birodalomnak területi épességét bontaná meg. Megtöltötte, hogy birodalmában a cionizmus érdekében hathatósabb propagandát fejtsenek ki, sőt azt sem nézte jó szemmel, ha a zsidók száma a Szentföldön kivándorlás folytán némileg nagyobbodott. Most azonban, hogy Törökország alkotmányhoz jutott, ennek az áldásait a cionisták is remélik. Hiszik, hogy az agitálás nem lesz tilos, másrészt remélik, hogy miután többé nem lesz korlátlan uralkodó a szultán, tervük a liberális parlamentben szivesebb fogadásra talál. A nemzetközi cionista-egyesület most fokozottabb tevékenységhez lát. Konstantinápolyban a sajtószabadság oltalma alatt új zsidó lapot fog alapítani, amelynek célja elsősorban az, hogy a török birodalom zsidó alattvalóit megnyerje a jövő Zsidóország eszméjének.

Öngyilkosság. Lucsich Máttyás 20 éves szabályai születésű prágai egyetemi hallgató a „Gödöllő“ hajóról, melyen Zárába utazott, Curzola közelében a tengerbe vetette magát és a hajószemélyzetének rögtöni mentőkísérletei dacára nyomtalanul eltűnt a habokban. A hajó közel két óra hosszat vesztegelt az öngyilkosság helyén, de a szerencsétlen fiatalember holttestét nem sikerült megtalálni. Az öngyilkos, ki hajóra szállása előtt egy fiúmei szállóban lakott, úgy nyilatkozott egy barátja előtt, hogy megunta az életét, mivel az első szigorlatán megbukott.

Letartóztatott zsebtolvaj. Az újvidéki rendőrség a napokban letartóztatta Kovács Sándor szabadkai illetőségű zsebtolvajt. A rendőrségnek épen akkor sikerült ártalmatlanná tenni a jeles firmát, amidőn nagyban hozzájárult a zsebek kifosztásához. Most ismét egy hosszú ideig elmélkedhetik az elveszett szabadság és a munkakerülésről, mely már annyi embert oda juttatott, ahol jelenleg Kovács Sándor is pihenni az ut „fáradalmait“ — a börtönbe.

Talált tárgyak. A rendőrkapitányi hivatal közhírré teszi, hogy ott a következő talált tárgyak vétettek őrizetbe: egy fekete fejkendő, egy esernyő alaku cigarettaszipka, batyuba csomagolt ruhanemű, egy fehér kan agár, fején sárga foltokkal, egy zálogjegy, melyre toll van elzálogosítva és egy darab kitöltetlen, három aláírással ellátott váltó. E tárgyakat tulajdonosaik egy éven belül a kapitányi hivatalnál átvehetik.

Tolvaj barátnő. Szücs Etel topolyai eselédleány feljelentette a rendőrségnél legjobb és „legbizalmasabb” barátnőjét: Rizsányi Rózát. A két eselédleány együtt szolgált és a legjobb egyetértésben éltek. Rizsányi Róza ezt a legjobb egyetértést arra használta fel, hogy társnőjének ellopta arany nyakláncát, egy gyűrűjét és egy pár fülbevalóját, aztán megszökött. A tolvaj leányt a rendőrség nyomozza.

Tűz. A múlt héten Dér János zentai lakos szállásán cséplés közben tűz ütött ki és 25 lánc buzapelyvát elhamvasztott. A kár biztosítás révén megtérül.

Villámcsapás. Folyó hó 8-án nagy zivatar volt Kossuthfalván. Hatalmas villámlás és dörgés közt száguldoztak a terhes felhők. Egy villám elvettette az irányt és lecsapott Ferenc Erzsébet felsőroglaticai szállásán az ököristálló végébe. A tüzet rögtön eloltották. Az istállóban nem voltak bent az ökrök s így nagyobb kár nem esett.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Bolgár pénzhamisítók. A délvidéket, különösen Bács és Baranya vármegyéket két év előtt hamis ötven koronásokkal árasztották el. A pécsi rendőrségnek erős volt a gyanuja, hogy a hamis bankókat bolgár kertészek tenyésztik, miért is *Werkmeister* Jánosné pécsi varrónőt és *Bartels* Károlyné, löcsi molnár feleségét bizta meg, hogy kutassák ki a bolgárok közt a hamis pénz terjesztőit. A két asszony, akik pénzhamisításért már meglakták Mária Nosztrát, kinyomozták, hogy a hamis ötven koronásokat *Popovics* Száva, újvidéki lakos tartja raktáron. Vásároltak tőle a rendőrség pénzén nagymennyiségű hamis pénzt s *Popovics* utasítására a fővárosba utaztak s jó pénzért értékesítették a sok hamis pénzt. A két asszony a rendőrség költségén egy nagyvendéglőben fényesen élt és munkájukkal is meglehetett a rendőrség elégedve, mert a hamis pénzt *Szaka* Jánosné közvetítésével eladták *Szemovics* Károly és *Jovánovics* Péter, rákospalotai bolgár kertészeknek. Mikor azonban az asszony-detektiveknek a jó pénz zsebükben volt, egyszerűen megugrottak. A fővárosi rendőrség azonban csakhamar keze-kerítette az egész társaságot *Popovics* kivételével, aki még idejekorán kerekelt oldott. A budapesti büntető törvényszék *Werkmeister* Jánosné két évi fegyházra, *Szemovics* Károlyt másfél évi, *Bartels* Károlynét egy évi, *Szaka* Jánosné kilenc hónapi börtönre, *Jovánovics* Pétert pedig három hónapi fegyházra ítélte. A királyi tábla *Bartels* néni bizonyítékok hiányában felmentette a hamis pénz forgalomba hozatalának vádjáról, a többi vádlott büntetését azonban jóváhagyta.

A daktiloszkopia. A budapesti főkapitányság távirati értesítést kapott a székesfehérvári rendőrségtől, hogy ott csavargás miatt elfogtak egy férfit, aki *Aranyosi* Ferenc harmincnégy éves, szakadkai születésű mázolósegédnek mondta magát. Négy száz koronát találtak nála. Ujjlenyomatot vettek róla, azt beküldték a budapesti főkapitányságra s itt megállapították, hogy az ujjlenyomat *Bódi* Ferenc negyvenkét éves, hatszor büntetett lakatossegédé, aki már

tizenhárom esztendő óta a fegyházban. Jelenleg a budapesti törvényszék betöréses lopás, a bácskai s a zombori törvényszék lopás miatt körözi, azonkívül katonaszökevény. A főkapitányság intézkedett, hogy Bódit tartóztassák le.

A gyümölcsfák termőfordulása.

Régóta foglalkozom a szőlőművelés mellett gyümölcstermeléssel is, de mondhatom ennél egészségesebb, lelket viditőbb foglalkozás penzionátus emberre nézve nem lehet; s bár a hat X-en jóval tul vagyok, mégsem panaszkodhatom álmatlanságról, rossz étvágyról s a fejemen is — jó órában mondva — meg van mind a hajamszála s mint mondani szokták, még elég rugonyos léptekkel mértem végig a korzót, szóval, amióta nem igazgatom a közt, azóta legényebb lettem a talpamon, amit tisztán s minden dicsekvés nélkül a passzionátus gyümölcsfa kertészkedésnek köszönhetek. Azonban könnyelműség volna azt hinni, hogy a gyümölcsfa kertészkedés nem igényel munkát; aki gyümölcstermeléssel akar foglalkozni, annak szorgalmasnak s főleg türelmesnek kell lennie. A gyümölcstermelőnél a türelmeség erőpróbája leginkább akkor nyilvánul meg, amikor fiatal gyümölcsfaiknak termőre fordulására várni kell, mert a különböző nemű gyümölcsfák, de még az egynemű fajta is nem egy határozott, hanem különböző idő múlva szoktak termőre fordulni.

A szabály ugyan az, — s ezt minden gyümölcstermelő tapasztalhatja — hogy minél gyorsabb növekedő tulajdonságu valamely gyümölcsnem, annál hamarabb fordul termőre, de szabály itt sincs kivétel nélkül. Rendszerint leghamarabb a barackfélék, cseresnye, meggy s szilvafélék, majd később az alma s körtefélék s legkésőbb pedig a dió szokott termőre fordulni.

Mindamellett, hogy így áll a dolog, előfordul elég gyakran az is, hogy amíg az egyik almafajta még a tizedik évében sem fordul termőre, addig egy másik fajta már a nemesítés utáni 4—5-ik évben hozza meg — bár csak mutatásban is — termését.

Ez a jelenség növény-életlani törvényen alapul, mely szerint egynemű, bár más és más jellegű fajta, vagy válfajta gyümölcsfa különböző időben kezdi fejleszteni termő ágait, rügyeit s ez a jelenség majdnem minden gyümölcsnemnél előfordul.

Az már teljesen igaz, hogy minél hamarabb fordul valamely gyümölcsfa termőre, annál rövidebb életű szokott az lenni, mert például egy őszibarackfa a nemesítés után mihamarabb termőre fordul, de legfeljebb 12—15 évig él a mi éghajlatunk alatt s talajban, csak addig tehát, amikor az almafa csak kezd termőre fordulni; tehát a gondviselés bölcsessége úgy rendelkezett, hogy az őszibarackot könnyebb felnevelni, mint az almafát!

A gyümölcsfák termőre fordulását csak akkor és úgy lehet siettetni, ha azokat a természetestől eltérő alakba neveljük; azonban ez a nevelési módszer nemcsak türelmet és szorgalmat, de egyúttal különleges szakértelmet is kíván; mert itt már tudni kell azt, hogy milyen fajtákban van hajlandóság a természetestől eltérő alakban is jól növekedni s teremni; továbbá milyen alanyba oltassanak és hogy milyen kezelésben részesülnek a metszés tekintetében. A jó, trágyás, kövér talaj sohasem siettetni a termőre

fordulást a gyümölcsfáknál, sőt van eset rá, hogy tul kövér talajban a gyümölcsfa a rendesnél még később fordul termőre, mert a kövér talajban sok, erős, buja, de meddő hajtásokat szokott fejleszteni.

Az ilyen tulbőséges, kövér talajban növekedő gyümölcsfa életképessége sem bizonyos, mert szervei rendellenesen bujnak és puhák s hasonlítható oly emberhez, aki gond nélkül él, jól táplálkozik, de semmi fizikai munkát nem végez.

És amint az ilyen embert hamarabb letarol a „kaszás”, azonképen a tulkövér növekedésű s terméketlen gyümölcsfát is hamarabb érheti állati, növényi kór; sőt be van bizonyítva, hogy itt a mi vidékünkön az olyan gyakori, ugynevezett gutáutést a gyümölcsfáknál a tulkövér talaj okozza. Mindezekért ne türelmetlenkedjünk azon, hogy fiatal gyümölcsfaik nem fordulnak termőre, ne siettesük a természetes alakban nevelt gyümölcsfának a termőre való fordulását mesterséges eszközökkel, hanem várjuk be az időt, amikor azok maguktól fordulnak termőre. És ha már mi nem élvezhetjük a gyümölcsöt, — gondoljunk a költőre, aki imígyen szól:

Ezt a diófát nagyapám ültette,
Árnyékában ült, gyümölcsöt nem ette.
Nem maga hasznáért, másért cselekedte,
Unokái áldják emlékét érette. B. A.

Adományok

a Zomborban, Bács Bodrog vármegye székhelyén felállítandó Bákóczy szoborra.

XXVI. SZAMU KIMUTATÁS.

Athozat 8287.94 K	
307 Bertalanffy Gyula kanonok Szombathely, gyűjtőívén adakozott: Bertalanffy Gyula	2.— K
308 Dévai m. kir. pénzügyigazgatóság gyűjtőívén adakoztak: Andersén László 1 kor., Köves Andor 1 kor., Láncezy Gyula 1 kor., Oltványi Ferenc 2 kor., Schlésinger L. 50 fil., Schuster Olivér 1 kor., Székely József dr 1 kor., összesen	7.50 K
309. Körmendi Takarékpénztár gyűjtőívén adakozott: Körmendi Takarékpénztár	10.— K
310. Verebélyi kir. járásbírószág gyűjtőívén adakoztak: Bokross Pál 1 kor., dr. Godiu Károly 1 kor., Komáromy József 20 fil., Pollák Károly 40 fil., Prónay Nándor 1 kor., összesen	3.60 K
311. Bajai Takarékpénztár gyűjtőívén adakozott: Bajai Takarékpénztár	20.— K
312. Kassai Népbank gyűjtőívén adakozott: Kassai Népbank	10.— K
313 Budapesti m. kir. III. sz. csendőrkörület I-ső szárnyparancsnoksága gyűjtőívén adakoztak: Baesinszky Zsigmond 1 kor., Barna Dező 50 fil., Berla Magó István 60 fil., Cseke János 50 fil., Ehleiter Ferenc 50 fil., Frolyó János 50 fil., Hajós Károly 2 kor., Huszár József 50 fil., Juhász Gábor 50 fil., Kolozsváry István 50 fil., Kukla Ferenc 50 fil., Lajzon János 50 fil., Lollók Rezső 50 fil., Molnár Henrik 50 fil., Nagy Ernő 1 kor., Olvashatlan 50 fil., Olvashatlan 1 kor., Polyák István 50 fil., Riha Miklós 50 fil., Tusa Géza 50 fil., Zsigmond Lőrinc 50 fil., összesen	13.60 K
314 Dunántúli áll. seg. siktéma intézet Kaposvár, gyűjtőívén adakoztak: Klinda Kálmán 40 fil., Mihalik Gyula 40 fil., Palatinus Károly 1 kor., Schnellbach Ferenc 20 fil., összesen	2.— K

Összesen 8356.64 K

Vujevich Alajos,
pénztárnok.

Szerkesztői üzenet.

D. A., Ófatak. Kivánsága szerint cselekedtünk.

HIRDETÉSEK.

HÁZELADÁS. Zomborban, a Géza-utcában fekvő 27. sz. ház, mely áll 4 szoba, 1 előszoba, konyha, éléskamra, pince és fűskamra, azonkívül 1 udvari szoba és 3-1 konyhából, kedvező feltételek mellett azonnal eladó. o o o Bővebbet ugyanott.

Jó házból való gimnáziumi tanulókat az 1908/9. tanévre teljes ellátásra elfogad és gondos felügyeletért kezeskedik **Ribiczey Béla** vármegyei árvaszéki ülnök Zomborban, Barát-utca 16. sz.

305-2-1

4-1

„Zombori fiu internátus.”

Értesitem a tisztelt szülőket, hogy a következő tanév kezdetével Zomborban, gimnáziumi és kereskedelmi iskolai tanulók részére „internátust” nyitok, mivel az eddigi „Deák otthon” megszűnik.

Vezetésem mellett egy főgimnáziumi és egy felső kereskedelmi iskolai bennlakó tanár fogja a tanulmányi felügyeletet gyakorolni. **Felvételi díj egész évre 30 korona ellátási díj havi 60 korona.**

Miután csak **korlátolt számban** vehetők fel növendékek, felhívom a tisztelt szülőket, hogy a felvétel iránti szándékukat **minél előbb, legkésőbb azonban folyó hó 25-ig** velem közölni sziveskedjenek.

Prospektussal és felvilágosítással szívesen szolgállok.

KHLOYBER LAJOS,

*-11

áll. főgimn. tornatanár.

3752 kig. 1908.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY

a Bács-Bodrog vármegye zombori járásához tartozó Csonoplya községben lemondás folytán megüresedett és 1400 korona évi fizetéssel javadalmazott I-ső segédjegyzői, esetleges előléptetés folytán üresedésbe jövő II-od segédjegyzői állásra, mely évi 1000 korona fizetéssel van egybekötve.

Szabályszerűen felszerelt pályázati kérvények **f. évi augusztus hó 30-áig** alulírott főszolgabírói hivatalhoz nyújtandók be.

Zombor, 1908. augusztus hó 5.

TÁRCZAY DEZSŐ,

2-2

főszolgabíró.

Van szerencsém tisztelettel értesíteni a nagyérdemű közönséget és vevőimet, hogy

SZACSURY JÓZSEF

szabászom, aki a múltban is nálam alkalmazva volt, most végezte a BUDAPESTI TECHNOLOGIÁN tartott

cipézmesteri szaktanítói tanfolyamot

a legjobb sikerrel és hozzáam alkalmazásba ismét belépett. Miért is bátor vagyok felhívni a nagyérdemű közönség b. figyelmét, hogy a legmagasabb igényeknek megfelelő, o ugyszintén mindenféle o

orthope és beteg lábakra

szakszerű megfigyeléssel készítenek: férfi és női cipőket, valamint **disz és strapa csizmákat.**

Gubicza György és Társa,

férfi és női sajátkézi-nyű cipőraktára,

Zombor.**Eladó ház.**

Farkas-utca 15. sz. ház, mely áll 4 szoba, 2 konyha, 1 pince és nagy kertből — **eladó.** — Bővebb felvilágosítást adnak

3-1 **Polzovity Testvérek.**

50-36

„Blickensderfer” **írógép,**
eredeti amerikai

azonnal látható írással.

Tiszta acél-szerkezet.	Gyönyörű szép írással.	Az írógépek legolcsóbbja.
------------------------	------------------------	---------------------------

149-30-13 Á r a :

teljes felszereléssel csak 300 K.

Írógép kellek a legolcsóbb árakban szállítanak.

Amerikai irodai butorok mintatelepe.

Tessék prospektust kérni!

Kaufman és Társa Budapest
V., Zoltán-utca 16. szám. (Szabadságtér.)

Állandó raktár és képviselő Bács-Bodrog megye részére

Teltsch Gáspár,
műszer- és látszerész Zomborban.

Meghívó.

*

A zombori kerületi munkásbiztosító pénztár igazgatósága a m. kir. Állami Munkásbiztosítási Hivatal 1908. évi július hó 22-én kelt 3462. számú rendelete értelmében ezennel tisztelettel tudomására adja helybeli összes munkaadó és alkalmazott tagjainak, hogy Zombor városban lemondás és eltávozás folytán szükségessé vált munkaadó és alkalmazott közgyűlési kiküldöttek kiegészítő választása céljából a választás határnapjául **1908. évi augusztus hó 23-ának délelőtt 10 óráját**, határozatképtelenség esetén **augusztus hó 30-ának délelőtti 10 óráját** tűzte ki a zombori általános ipartestület székházának nagytermébe a következő tárgysorozattal:

1. 8 munkaadó és 18 alkalmazott közgyűlési kiküldött választása.

2. Jegyzőkönyvhitelesítők kiküldése.

Ezen választásra Zombor város iparosai és kereskedői, valamint az összes alkalmazottak tisztelettel meghívotnak.

Ugyancsak **1908. augusztus hó 23-án délelőtt 10 órakor**, határozatképtelenség esetén **augusztus hó 30-án délelőtt 10 órakor** közvetlenül a választás után

rendkívüli közgyűlés

fog tartatni, melyre a közgyűlési kiküldött tagok ezennel meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. Egy munkaadó rendes választott bírósági ülnök választása.

2. Hat alkalmazott rendes és négy helyettes választott bírósági ülnök választása.

3. Jegyzőkönyvhitelesítők kiküldése.

Ezen a rendkívüli közgyűlésen csakis az ujonan megválasztott és meglévő közgyűlési kiküldöttek vehetnek részt.

Vidéki kiküldöttek napidíj és utiátalányban nem részesíttetnek.

Zombor, 1908. augusztus hó 8-án.

A zombori kerületi munkásbiztosító pénztár igazgatósága.

Első Délmagyarországi Nádfonatgyár SZOND (Bács-Bodrog megye).

Alulírott tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy az összes **nádfonatok** (stokatur) és **gomb-szőgek** a legjutányosabb árban eladók.

Továbbá jótállás mellett eladok legjobb minőségű **mész**. Tiszta, kövektől mentes. 10,000 kilonként Szondról szállítva 340 korona. **Több waggon rendelésnél árengedmény!** Kisebb rendelésnél viszonteladók árkedvezményben részesülnek.

Állandóan nagy raktár **folyékony kátrány, kátránylemez és cementben**, melyek a legolcsóbb árakon szereshetők be.

Tisztelettel 100-8

MERKL JÁNOS SZOND,

Bács-Bodrog megye, (Pályaudvar mellett.)

60 darab elsőrendű magyar faj 4-5 éves tinó szabad kézből lesz f. hó 17-én d. e. 9 órakor árverés útján eladva, zombori határban, ósziváci országuton fekvő volt Birvalszky-féle szálláson.

Dr. Kronits István.

Szülők figyelmébe.

2-3 gimnáziumi vagy kereskedelmi tanulót teljes ellátásra gondos felügyelet mellett elfogad **dr. Parcselich Árpádné** kincstári fogalmazó neje Széchenyi-körut 15. sz.

**LEGJOBB MINŐSÉGŰ
HÁZAI
GYÁRTMÁNYÚ
OKMÁNY, IRÓ ÉS
FOGALMI PAPIROK**

KAPHATÓK MINDEN JOBB
PAPIRKERESKEDÉSSEN

HIRDETÉSEK

FELVÉTELEK

LAPUNK

KIADÓ-

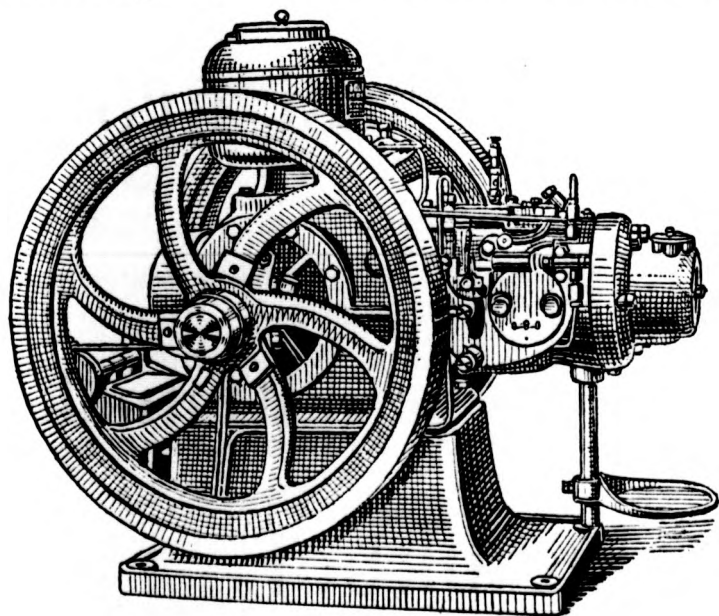
HIVATALÁBAN.

Eredeti svéd gyártmányú

BOLINDERS NYERSOLAJMOTOROK és LOKOMOBILOK. .: LEGOLCSÓBB ÜZEM MÁR KIS MOTOROKNÁL IS .:

Költség 12 H.P. motornál évi 3000 munkaóra:

Bolinders nyersolajmotornál nyersolajra ca. 1260 K. Benzinmotornál adómentes benzine ca. 2500 K. Gőzgépnél szénre és fűtőre ca. 3000 K.

Tehát a Bolinders motor ára teljesen kifizetődik az elért megtakarításban. ca. 4 1/2 év alatt benzinmotorral szemben. ca. 3 1/2 év alatt gőzgéppel szemben.

Pénzügyöri ellenőrzés nincsen. Kezeléshez nem kell gépész. Könnyen kicserélhető alkatrészek.

Gyors üzembehelyezés. Robbanás nyersolajnál kizárva. Csekély hűtővízfogyasztás. Önműködő központi kenés.

Legjobb hajtóerő bármely üzemhez.

Nyersolaj lokomobiloikat cséplőgépekkel is szállítunk.

Referenciákkal, szakszerű felvilágosításokkal, ismertető prospektusokkal s ajánlatokkal díjmentesen szolgálunk.

SCHVARCZ JÓZSEF és TÁRSA,
gépraktár és műszaki iroda. — Motor osztály.

BUDAPEST, Váci-körut 26.

Táviratcím: USZÓ Budapest.

F A A R A K.

(Méterenként.)

Cser hasábfa I. oszt.	40 K
Gyertyán hasábfa I. oszt.	36 „
Tölgy hasábfa I. oszt.	36 „
Bükk hasábfa I. oszt.	34 „
Kevert hasábfa I. oszt.	32 „
Kevert dorongfa I. oszt.	30 „
Tuskós hasábfa I. oszt.	30 „

a városi és csatornaparti raktáromban.

(10000 kg.) vagononként.

Cser hasábfa I. oszt.	180 K
Gyertyán hasábfa I. oszt.	180 „
Bükk hasábfa I. oszt.	165 „
Kevert hasábfa I. oszt.	150 „
Gyertyán dorongfa I. oszt.	150 „
Kevert dorongfa I. oszt.	140 „

a zombori állomásig számítva.

Pontos kiszolgálás!!

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kérve vagyok teljes tisztelettel

SZTOJKOV MIJO,

3-2 fakereskedő Zombor.

akások,

lépcsőházi szobák, villa és nyári lakások. Üzlethelyiségek, gyári, ipari és kereskedelmi célra nyilvántartási osztálya. Házak, telkek, villák vételre, eladásra, bérletre.

Üzletek adás-vétele. Jelzálogo kölcsönök I., II. helyre. o

Állások mindenkinek ingyen.

o o Válaszbélyeg. o o

Elsőrangú ajánlatok:

HUSZÁR A.,

Budapest, V., Mérég-u. 2.

Szülők figyelmébe.

Jó házból való leányok teljes ellátást nyernek intelligens családnál, hol magyarul és németül beszélnek. Bővebbet:

özy. *Keresztes Gyuláné*

3-2 Ujvidék, Széchenyi-utca 34. sz.

Könyv- és könyomdai műintézet.

TELEFONSZÁM : 18.

B Á C S K A

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY KIADÓHIVATALA.

Bittermann Nándor és Fia
Zombor, vármegye palota.

Gyors és pontos kiszolgálás. Méltányos árak.

Folyóiratok, szépirodalmi és szaklapok, tudományos és közgazdasági művek, iskolai értesítők, röpiratok, gyászjelentések, váltók, táblázatok, számlák, levélfejek, névjegyek, eljegyzési és esketési kártyák, sima és dombornyomatu monogrammok, falragaszok, körlevelek, táncvigalmi meghívók, táncrendek, étlapok stb. minden e szakmába vágó munkák magyar, dalmát, szerb és német nyelven készítettnek

osinos és izléses kiállításban.

Papir- és írószerek a bevásárlási áron.

Könyvkötőmunkák

elfogadtatnak és a kiállítási áron szállítatnak.

Községi nyomtatványokból
nagy raktár.